

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 162. Occurritur iis, quæ Adversarii opponunt Argumento sexto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

ferri, ibi nullus amor, imò nec consideratio virtutis, nec honestatis, nec iustitiæ secundum se.

1881 Octava ratio: voluntas peccandi positivè non excluditur, nisi excludatur voluntaria aversio à Deo. Hæc autem positivè non excluditur, nisi per contrariam conversionem ad Deum. Ad quem nemo convertitur solo servili metu gehennæ. Cùm converti ad Deum ex dictis c. 145. sit amare Deum. Quod non fit solo illo servili timore. Nam si adhuc propter penas *times Deum, nondum amas, quem sic times*, inquit Augustinus tr. 9. in epist. Joan. Et in Concilio Tridentino, cùm in prima Decreti delineatione Compilator dixisset: attritionem ex solo servili timore gehennæ, *sine amore vix concipi posse*, Episcopus Tudecanus admonuit, falsò id dici. Idèdque expunctum est. Enimverò quodcumque fit ex solo servili timore pœnæ, fit ex solo sui propter se amore. *Qui autem se propter se diligit, non se refert*, nec proinde convertit ad Deum; sed ad seipsum convertitur, non ad incommutabile aliquid convertitur. Augustinus de doctr. Christ. c. 5.

Et confirmatur, quia se ad Deum non convertit, nisi qui in Deum tendit ut objectum prosecutionis (cùm conversio, actus sit prosecutionis, oppositus fugæ) nullus verò tendens in Deum ex solo servili gehennæ timore, in Deum tendit ut objectum prosecutionis, sed ut objectum fugæ. Non enim tendit in Deum ut objectum amabile, sed ut terribile; neque ut bonum delectabile, vel utile, vel honestum, sed ut principium inflicti-vum terribilis pœnæ. Quomodo Deus objectum est terribile, non amabile; objectum fugæ, non prosecutionis.

1882 Nona ratio: timor purè servilis unicè oritur ex amore sui propter se. Atqui amor sui propter se positivè excludere nequit voluntatem omnem peccandi: Tum quia defectuosus & inordinatus: tamen enim datur amor sui in substantia bonus, & sine vitio; quisquis tamen se propter se ultimè diligit, cum defectu aliquo se fruatur, ait Augustinus loco citato. Non ergo sine vitio: quia dilectionem non refert in Deum, in quem omnis proximi, & nostri dilectio finaliter refertur debet, ut docet 1. 2. doct. Christ. cap. 7. Unde ferm. 214. de temp. se (inquit) *in se diligere, & sibi placere, non est iustitiæ charitas, sed superbia vanitas*. Tum quia amor sui propter se, ibi siltendo, unicè querit quæ sua sunt, non quæ Jesu Christi. Atqui per amorem unicè quærentem quæ sua sunt, non quæ Jesu Christi, voluntas peccandi penitus excludi nequit: cùm amor ille non aversetur peccatum, nisi quatenus deliciis, commodis, & quieti nostræ contrarium, non quatenus divinæ iustitiæ adversum, vel Dei inhonorativum. Nequit igitur penitus excludere voluntatem peccati, quatenus est divinæ iustitiæ adversum, Deique inhonorativum, sed voluntatem patiendi dumtaxat. Tum denique quia tali amore peccator seipsum intensissimè amare potest, & nihilominus velle peccare, ut constat in damnatis, in quibus intensissimus est amor sui propter se, sicut & intensissimus dolor de pœna gehennæ; cum quo nihilominus volunt, & in æternum volent peccare. Et quàm multi libidinosi seipsum valdè intensè diligunt, gehennamque vehementer apprehendunt; cum eo tamen libidini indulgent.

1883 Quòd autem timor purè servilis unicè oriatur ex amore sui, ratio est, quia timor mali unicè oritur ex amore oppositi boni, ut ex Augustino docet S. Thomas 1. 2. q. 49. a. 1. *ex hoc enim quòd aliquis amat aliquid bonum, sequitur quòd privativum illius boni sit ei malum, per consequens timeat ipsum, tamquam malum*. Unde Augustinus in lib. 83. qq. 9. 33. *Nulli dubium est, non aliam esse metuendi causam, nisi ne id quòd amamus, aut adep-*

tum amittam us, aut non adipiscamur speratum. Et cur (amabo) peccator gehennam timeat, in eo timore siltendo? unicè quia sibi infert gravissimam incommoda. Cur ista incommoda odit & timeat? quia commodum suum, seu commoda amat, quibus per incommoda illa privatur. In quorum amore dum siltit, nec eum ad Deum refert, se propter se unicè amat. Igitur timor ille unicè oritur ex proprio amore sui propter se.

Decima ratio: quisquis peccandi voluntatem penitus abjicit & excludit, sic animo comparatus est, ut peccare nollet, etiamsi infernum non timeat (aliàs nullus in ipso foret affectus, quo voluntatem hanc excluderet: peccarem si gehenna non esset: non omnem proinde peccandi voluntatem penitus excluderet) sed sic animo comparatus non est, qui nullo alio motivo adversus peccatum movetur, nisi solo metu gehennæ. Quisquis enim animo sic comparatus est, affectu saltem implicito dicit: *non peccarem, etiamsi infernum non timerem*. Affectu verò hoc non dicit, nec dicere potest voluntas, quæ nullo alio motivo adversus peccatum movetur, nisi timoris gehennæ. Siquidem voluntas, quæ nullo alio motivo adversus peccatum movetur, adversus ipsum hic & nunc moveri non præsumitur, pro casu quo motivum siltit ei subtraheretur, cùm sine motivo moveri nequeat.

CAPUT CLXII.

Occurritur iis, quæ Adversarii opponunt Argumento sexto.

Objiciunt primò: Timor Domini expellit peccatum. Eccl. 1.

Respondeo, triplicem esse timorem Domini, servilem, initialem, & filialem. Secundus & tertius peccatum expellunt per se formaliter. Primus sine secundo & tertio solum occasionaliter, vel casualiter, vel dispositivè, in quantum disponit ad charitatem, eique parat locum. Quia *nisi timore incipiat homo Deum colere, non perveniet ad amorem*. Aug. in Psal. 149. *Et si timor nullus est, non est quæ incipit charitas*. tract. 9. in epist. Joan. Quomodo id fiat, exponit in Psal. 127. *Homines habent timorem, & per timorem continent se à peccato; sit conjunctio iustitiæ, & incipit quòd durum erat amari, & dulcescit Deus, & jam incipit homo iuste vivere, propterea non quia timeat pœnam, sed quia amat eternitatem. Exclusus est ergo servilis timor à charitate, sed successit timor castus*.

Objiciunt 2. Tridentinum sess. 6. can. 8. & sess. 14. c. 4. Sed perperam, ut videbitur o sequenti.

Objiciunt 3. Alexander VII. in Decreto de 5. Maii 1667. supponit attritionem, ex gehennæ metu conceptam, peccandi excludere voluntatem. Ait enim, *Scholasticos quosdam, inter se commendare, an illa attritio, quæ concipitur ex metu gehennæ, excludens voluntatem peccandi, cum peccata... requiratur insuper aliquem actum dilectionis Dei, &c.*

Respondeo, id non supponere, nisi in narrativa, quæ cum non sit Pontificis, sed Pontifici facta ab assertoribus attritionis purè formidolose, ut teor manifestat, id non supponit ex mente sua, sed ex narratione ipsorum, quæ an vera sit, an falsa, Pontifex ibi non declarat.

Objiciunt 4. Bassilius in Psal. 33. Ambrosius, Augustinus, alique Patres subinde aiunt, quòd homo per gehennæ metum se cohibet à peccato, imò & à peccandi voluntate, sive (ut Bassilius) ab ea, quæ ad malum est, cupiditate.

Respondeo, vel id dicunt de timore initiali, vel filiali, vel de servili in sensu casuali, vel occasionali, non in sensu formali, in quo ex dictis peripicua est doctrina ipsorum pro assertionem nostram. Objiciunt 5. Sæctorum doctrina, pro assertionem

hione nostra allegata, procedit de timore servili, serviliter sumpto, quo gehennam timens, in corde suo dicit: *peccarem, si gehenna non esset.*

Respondet, glossam illam esse commentitiam, & Sanctorum intentioni repugnantem. Cum Sancti ad solam illam timoris servilis acceptionem nullibi se restringant, nec se ullibi fundent in particulari illa cupidam timens dispositione, sed passim ubique se fundent generaliter in ipsa timoris servilis natura & notione. Generaliter quippe Augustinus v. g. se fundat in eo quod agens ex solo servili timore, sine amore justitiae, *procul dubio inustus facit, ac per hoc in animo non facit.* Quia *ex corde nullo modo fieri potest (notatly nullo modo, quo glossam Adversariorum excludit) quod formidare sit poena, non amore justitiae.* Et iterum: *qui timore poenae, non amore justitiae, opus legi facit, si possit fieri, malles non haberi, &c.* Generaliter quoque S. Thomas, *timidus agit contra id quod etiam nunc secundum se valet.* Et iterum generaliter, *timor servilis... potest habere* (non dicit quod actu habeat semper, vel interpretative, uti habet timor servilis, serviliter sumptus) *annexam voluntatem peccandi, si utique poena non esset.* Denique expressissime agunt de timore, quo non amatur justitia, sed solum timetur poena, scientes voluntatem peccandi, absque amore justitiae, poenitus excludi non posse, nec peccandi desiderium, nisi contrario desiderio recte faciendi, ubi fides per dilectionem operatur. Igitur glossa illa perspicuum est figmentum, Sanctorum textui non consonum.

1890 Obijciunt 6°. solo servili timore inferni bene excluditur peccatum externum, internaque voluntas consequens, seu efficax, illud committendi. Igitur excludi etiam potest voluntas antecedens & inefficax, utpote quam Christianus scit à Deo puniri inferno, sicut voluntatem consequentem, & efficacem.

Nego consequentiam, quia ad excludendam voluntatem antecedentem peccati, necesse est ut peccatum, quod secundum se placebat, secundum se displiceat (quod solo servili timore fieri nequit) hoc autem necesse non est, ad excludendam voluntatem consequentem & efficacem, sed satis est quod peccatum displiceat secundum aliquem effectum, vel circumstantiam; hic & nunc occurrentem. Unde vel ipse timor infamiae, vel amor laudis, excludere potest voluntatem consequentem, non antecedentem peccati. Sic etiam prodigalitas bene excludit avaritiam externam, voluntatemque consequentem illius, non antecedentem.

1891 Obijciunt 7°. voluntas ex solo amore, seu desiderio vitandi infernum, efficaciter imperare potest membris, ne moveantur ad opus peccati. Ergo similiter potest efficaciter imperare sibi, ne retineat voluntatem antecedentem peccati.

Iterum nego consequentiam. Quemadmodum enim voluntas imperare non potest obedientiam à membris externis, ut sine instrumentis ea efficiant, quae sine instrumentis effici nequeunt, v. g. à manu, ut sine calamo scribat, sine acu suat, sine fuso neat, &c. Sic imperare non potest obedientiam à seipsa, ut sine amore justitiae abiciat voluntatem antecedentem peccati.

1892 Obijciunt 8°. possum ita averfari malum aliquod, ut stante actu illo, impossibile sit me facere id, quo malum istud scienter incurram: ergo possum ita averfari gehennam, ut impossibile sit, stante illa averfione, me simul habere voluntatem antecedentem peccati, quae gehennam scienter incurram; atque adeo, ex sola averfione inferni, sine alio motivo, possum excludere voluntatem antecedentem peccati.

Respondet, argumentum istud patenter ducere in praecipitium. Simili namque argumento contendere quis, fieri posse, ut homo adultus infer-

num vitaret, salutemque consequeretur, sine dilectione Dei; Deique propter se dilectionem, caritativamque virtutum actus, necessarios ad salutem, poni posse ex solo motivo servilis timoris inferni, sic arguendo: possum ita averfari malum aliquod, ut stante actu illo, impossibile sit me simul velle non ponere id, quo non posito, malum istud scienter incurram. Ergo possum ita averfari gehennam, ut impossibile sit, stante illa averfione, me simul velle non ponere id, quo non posito, gehennam scienter incurram. Sed non posita dilectione Dei propter se, non positisque actibus fidei, spei, justitiae, &c. gehennam scienter incurram. Ergo possum ex sola averfione inferni, sine alio motivo, ponere actum dilectionis Dei propter se, sicut & actus fidei, spei, &c.

Distinguenda proinde prima propositio: possum ita averfari malum aliquod, ut stante illo actu, impossibile sit me ponere, vel non deponere causam istius mali, si utar motivo ad id necessario, verum est. Si non utar motivo ad id necessario, perspicue falsum est. Quia ergo voluntas peccandi, tam antecedens, quam consequens, est causa gehennae, motivamque necessarium ad deponendam seu positivè excludendam voluntatem antecedentem peccandi, est motivum amoris justitiae, seu Dei propter se, quamlibet averfere gehennam, si non utar illo motivo, positivè non excludam causam istam gehennae. Siquidem voluntas antecedens peccandi, seu complacentia peccati secundum se, tenet concepta, tamdiu manet, saltem habitualiter, quamdiu peccatum secundum se non displicet. Quod impossibile est secundum se displicere ex solo motivo timoris gehennae.

Obijciunt 9°. solus timor naufragii, seu alterius mortis corporalis, sine alio motivo, positivè excludere potest omne inductivum naufragii, &c. Ergo solus timor inferni, sine alio motivo, positivè excludere potest omne inductivum inferni. Sed voluntas peccandi, tam antecedens, quam consequens, inductiva est inferni. Utraque ergo positivè excludi potest solo timore inferni, sine alio motivo.

Respondet, istud quoque argumentum in praecipitium ducere. Si enim bona sit prima consequentia, similiter concludi poterit, solo proprio amore sui propter se, vel solo naturali timore inferni (qui tibi datur, tamen detur etiam supernaturalis) sine alio motivo, positivè excludi posse omne inductivum inferni, ponique omne, quo non posito, infernus incurritur.

Est ergo disparitas, quod ad excludendum omne inductivum naufragii, seu alterius mortis corporalis, sufficiat amor sui propter se, sive amor vitae corporalis propter se: ad excludendum verò omne inductivum inferni, non sufficit amor sui propter se, sed necessaria est averfio à peccato secundum se, necessarium veram ipsius odium, necessaria vera ad Deum conversio, &c. quae ex solo sui propter se amore poni nequeunt.

Obijciunt 10°. solo servili timore inferni potest concipi voluntas vitandi infernum. Sed voluntas vitandi infernum esse nequit efficax, nisi positivè excludat voluntatem omnem peccandi. Ergo.

Distinguo majorem: solo servili timore inferni potest concipi voluntas vitandi infernum, per se formaliter efficax, sine alio motivo, prorsus negandum est, utpote ex quo confectaria forent eadem, quae dixi, praecipitia. Solo illo timore concipi potest voluntas vitandi infernum efficax casualiter & dispositivè, hoc sensu, quod timore illo voluntas efficaciter compelli disponique possit ad ponendos actus necessarios, eosque concipiendos ex motivis necessariis ad vitandum infernum; *transfert.* Non enim officit asserctioni nostrae, cum in-

de haud magis consequens sit, solo fervili timore inferni, absque alio motivo excludi posse voluntatem omnem peccandi, quam solo isto motivo poni posse omne, quo non posito, infernus incurritur.

3897 Obijciunt 11°. solo desiderio beatitudinis positivè excludi potest omnis voluntas peccandi. Igitur & solo timore amittendi beatitudinem, æternamque incurrendi damnationem.

Respondeo: transeat antecedens, intellectum de desiderio beatitudinis, quatenus est actus spei Theologicæ, & non est sine aliquo Dei propter se amore. Si autem intelligatur de desiderio beatitudinis præcisè quatenus est nobis commoda, & ut sic provenit ex solo sui propter se amore, negandum est antecedens.

3898 Ad hujus evidentiam observandum est, omne desiderium, sicut & omnem timorem ex amore nasci. Potest enim quis timere infernum, quatenus sibi valdè molestum, & incommodum, ibi sistendo. Similiter potest desiderare beatitudinem, quatenus sibi valdè commodam, & jucundam, in sua etiam commoditate, jucunditateque sistendo. Et sic utrumque nascitur ex amore sui propter se. Alio modo potest quis timere infernum, quatenus separat à Deo, ultimo fine nostro; similiter desiderare beatitudinem, sive Deum, tamquam finem nostrum ultimum, ad quem habendum, & æternum possidendum creati sumus. Et sic nec timor, nec desiderium, ex proprio amore nostri, in nobis sistente, proficitur, sed ex amore Dei, pertinetque ad spem Theologicam, cujus amor non hæret in creatura, velut in fine, tancti per eum Deus ametur, & desideretur nobis. Neque enim per istum amorem Deus refertur ad nos, velut ad finem (sicut dum Pater Filium suum unigenitum pro nobis tradidit in mortem, Filium suum, vel Fili mortem non retulit ad nos, velut in finem) sed velut ad subiectum indigens. Finis proinde noster ultimus, in actu spei Theologicæ, est Deus ipse, bonitasque ipsius, quam nobis idè cupimus, quia finis noster est, ad quem possidendum creati sumus, & cujus possessione indigemus, ut perfectè ipsius simus, & ipse noster. Et idè nihil non rectum, nihil non castum in amore isto: utpote quo Deus non amatur ob aliquid extra ipsum, nec refertur ad aliud, velut ad finem, ne quidem ad voluntatem nostram, sed sistitur in eo quòd ipsum habeamus tamquam finem nostrum: Sic itaque apparat actum spei esse sanctum, Deoque placentem, absque alia ad Deum relatione: eum seipso ad Deum, non ad creaturam, velut ad finem refertur. Proinde merito damnate sunt ab Alexandro VIII. propositiones sequentes: 10. *Intentio, quæ quis desiderat malum, & prosequitur bonum, merè ut celestem obtineat gloriam, non est recta, nec Deo placens.* 13. *Quisquis etiam æternæ mercedis intuitu Deo famulatur, charitate si caruerit, vitio non caret, quoties intuitu licet beatitudinis operatur.*

3899 Obijciunt 12°. potest fieri, quòd unum bonum creatum alteri efficaciter præferatur, absque ullo Dei propter se amore. Ergo potest fieri etiam, quòd summum bonum cuilibet bono creato, sicut & cuilibet amori ipsius mortaliter illicito, efficaciter præferatur (ac per consequens omnis voluntas mortaliter peccandi efficaciter excludatur) absque ullo Dei propter se amore.

Nego consequentiam: quia bonum unum creatum alteri efficaciter præferri potest ex solo motivo proprii amoris, seu amoris in creatura sistentis. Ex solo verdè isto motivo summum bonum efficaciter præferri non potest omni bono creato, sed ad hoc amor noster elevare se debet supra omnem creaturam, & supra omnem creaturæ, etiam nostri amorem.

Ex his liquet primò, solidum, invictumque 1908 esse sextum nostrum ex Tridentino argumentum, nec solidas, sed sophisticas esse Adversariorum ad illud oppositiones.

Secundò, solum fervilem timorem inferni non posse se solo esse formaliter efficacem, sive ad evitandum infernum, sive ad positivè excludendum omnem peccati affectum.

Tertiò, non dari fervilem timorem inferni, se solo formaliter efficacem ad ÷ctos effectus. Quia licet efficaciter timere possimus infernum; non solo tamen timore servili (per se formaliter loquendo) sed filiali, vel saltem initiali.

CAPUT CLXIII.

Specialiter occurritur iis qua opponunt Franciscus Simonis, & Richardus Arfackin. Quorum hac in parte excessus redarguntur, ostenditurque consonantia doctrinæ nostræ cum doctrina Romanæ Ecclesiæ, nimirum propositiones per Alexandrum VIII. proferentibus.

Franciscus Simonis, more suo, sub larva 0. 1901 diosa representat nostram, seu potius Sanctorum, innumerabiliumque Doctorum sapientissimorum doctrinam, quasi doceremus lethali ter peccare eum, qui de peccatis suis dolet ex solo fervili metu gehennæ, sine amore Dei propter se, Quod prorsus alienum est à veritate. Nec dogmatum falsissimum solidè ipse deducit ex hoc quòd cum Sanctis passim omnibus doceamus, solo fervili timore gehennæ positivè non excludi voluntatem antecedentem peccati, seu velicatem peccandi, si gehenna non esset. Neque enim legitur: *Solus gehennæ timor, sine Dei propter se amore, positivè non excludit voluntatem antecedentem peccati mortalis.* Igitur est mortale peccatum. Cùm tria obissent bonitatis istius consequentia. Primò, non omne, quòd se solo formaliter voluntatem illam non excludit, v. g. fidem, esse peccatum, nec veniale quidem. Secundò, voluntatem illam antecedentem, velicatemque, effectum non esse dicti timoris (ipsi proinde non imputandam) sed præcedentis amoris, seu affectus ad peccatum, qui fuit ante timorem, nec sufficienter retrahatur per solum illum timorem, sed per affectum contrarium. Tertiò, velicatem illam peccandi, si gehenna non esset, perimque non esse actualem, nec virtualem, sed habitualem duntaxat: nec magis vitare actum timoris, quam fidei. Cùm ad utrumque actum se habeat merè concomitanter, & per accidens. Calumniam ergo Franciscus Simonis, dum istud dogma affingit alicuius doctrinæ Sanctorum.

Sed & Richardus Arfackin, eo ipso loco, quo 1902 suam buccinat modestiam singularem (quam omnes, inquit, & ipsa libri censura testatur) Theologiæ utique tripartita to. 2. p. 2. tr. 1. cap. 3. q. 21. §. 2. de eadem nostra, seu Sanctorum potius doctrina, non satis modè loquitur, dum primò eam representat quasi Lutheranam: *Docent (inquit) nonnulli, metum illum gehennæ non posse animam cohibere à pravo affectu præexistente, quamvis illum retrahere possit, ne in peccatum externum prorumpat.* Sic sentit Lutherus in disput. Lipsic. *Eckio respondens, necnon scribens adversus Leonis X. articulum sextum: sentio (inquit) perniciosum esse genus docendi, quo, intuitu sanctorum, prætorum, peccatorum, docentur paenitere.* His enim doctrinis coercetur quidem ab opere, &c. Sicine, Richarde, Lutheri associas, & velut Lutheranos depingis, quotquot sic sentiant? Ergone Lutherani Sancti omnes cap. 160. relati, nimirum Ambrosius, Augustinus, Prosper, Gregorius, Ildob.